

УДК 336.22

Сухорукова А.Л.¹, Сич А.О.²¹ доц. Миколаївського національного аграрного університету² студент Миколаївського національного аграрного університету

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

У ХХІ столітті процеси глобалізації істотно впливають на розвиток фінансово-кредитних систем і податкової політики держав. Під тиском світових викликів - воєнних загроз, економічної нестабільності, пандемій, кліматичних змін та цифрової трансформації - країни змушені переглядати підходи до адміністрування податків та організації фіскальної політики. Одним із найважливіших напрямів модернізації податкових систем є цифровізація, що передбачає перехід до електронних сервісів, автоматизацію облікових і контрольних процесів, використання інноваційних технологій для забезпечення прозорості та ефективності податкових відносин [1, с. 56].

Для України цифровізація податкової системи є не лише частиною глобального тренду, а й нагальною потребою, зумовленою високим рівнем тінізації економіки, складністю податкового адміністрування, потребою у збільшенні надходжень до бюджету в умовах воєнного стану та післявоєнної відбудови [2, с. 34]. Саме тому питання впровадження сучасних цифрових інструментів у сферу оподаткування набуває особливої актуальності.

Серед основних викликів, з якими стикається Україна на шляху цифровізації податкової системи, слід виокремити декілька ключових аспектів. Насамперед, це недостатній рівень кіберзахисту та інформаційної безпеки, що підвищує ризики витоку персональних і фінансових даних. Особливо гостро ця проблема проявляється у воєнний час, коли зростає кількість кібератак на державні ресурси.

Не менш актуальною є проблема нерівномірного доступу до цифрових сервісів серед платників податків. Значна частина бізнесу, що працює у сільській місцевості або громадах із низьким рівнем інтернет-покриття, стикається з труднощами у використанні електронних ресурсів. Це, у свою чергу, формує цифрову нерівність між великим і малим бізнесом [4, с. 19].

Виклики стосуються також законодавчого поля. Податкове законодавство України потребує подальшої гармонізації з міжнародними стандартами, зокрема у межах проєкту BEPS та ініціатив ОЕСР, спрямованих на протидію ухиленню від оподаткування. Водночас важливим обмежувальним чинником залишається недостатня цифрова грамотність населення. Частина платників податків, особливо представники мікробізнесу, відчують потребу в спеціальних освітніх програмах і консультаційній підтримці для ефективного використання електронних

сервісів.

Водночас цифровізація відкриває для України значні перспективи. Передусім це стосується розвитку електронних сервісів Державної податкової служби. Уже сьогодні активно функціонують Електронний кабінет платника податків, автоматизовані системи обліку та електронного звітування, а в перспективі очікується повна автоматизація низки процесів, включно з розрахунком податкових зобов'язань [3, с. 109]. Важливим позитивним аспектом є також зменшення корупційних ризиків, адже використання цифрових технологій мінімізує людський фактор у процесі адміністрування податків, що підвищує прозорість та довіру бізнесу до держави.

Окремої уваги заслуговує застосування інструментів Big Data та штучного інтелекту, які дають змогу податковим органам більш ефективно відстежувати надходження, виявляти випадки ухилення від сплати податків і прогнозувати динаміку доходів бюджету. У цьому контексті важливим є також міжнародний вимір. Приєднання України до глобальних інформаційних платформ сприятиме обміну податковими даними з іншими країнами, що дозволить зменшити масштаби офшоризації бізнесу та посилити економічну безпеку держави.

Крім того, цифровізація створює сприятливі умови для інвесторів, адже спрощує адміністративні процедури, знижує бюрократичний тиск і підвищує передбачуваність податкової політики. У сукупності ці чинники формують основу для покращення інвестиційного клімату та забезпечують сталий розвиток фінансової системи України.

Безперечно, цифровізація сприяє підвищенню прозорості податкової системи та зниженню рівня корупції. Використання електронних сервісів дозволяє мінімізувати людський фактор у процесі адміністрування податків, забезпечує контрольованість та простежуваність фінансових операцій, що створює передумови для формування довіри між платниками податків та державними органами.

Важливою складовою є також інтеграція української податкової системи у міжнародні цифрові стандарти. Це дозволяє не лише гармонізувати національне законодавство з європейськими нормами, але й забезпечує ефективний обмін даними з іншими країнами для запобігання ухиленню від сплати податків та відмиванню коштів.

Не менш важливим аспектом є роль цифровізації у забезпеченні гнучкості податкової політики. Сучасні технології дозволяють оперативно реагувати на зміни економічної ситуації, оновлювати дані щодо доходів та витрат, а також впроваджувати інноваційні підходи до адміністрування податків. Це особливо актуально в умовах постійних коливань національної економіки, спричинених як зовнішніми, так і внутрішніми чинниками.

Цифровізація також стимулює розвиток електронного документообігу та взаємодії між різними державними органами. Використання уніфікованих

баз даних, електронних реєстрів та систем обміну інформацією сприяє підвищенню ефективності роботи як податкових органів, так і інших державних структур, що відповідають за фінансовий контроль. Такий підхід дозволяє зменшити кількість дублюючих перевірок, скоротити витрати часу на адміністрування податків та підвищити точність обліку.

Розвиток цифрової податкової інфраструктури в Україні повинен здійснюватися комплексно: через удосконалення законодавчої бази, інвестиції в електронні сервіси та кіберзахист, підвищення цифрової грамотності платників податків і посилення міжнародної співпраці. Лише за таких умов цифровізація стане дієвим інструментом фінансової стабільності, сприятиме детінізації економіки та створить фундамент для сталого післявоєнного розвитку України.

Перспективи розвитку цифрової податкової системи в Україні також передбачають активне впровадження технологій блокчейн, що дозволяє забезпечити безпеку транзакцій та незмінність даних. Використання таких технологій підвищує рівень довіри з боку платників податків і сприяє створенню прозорого середовища для бізнесу. Крім того, цифровізація відкриває нові можливості для аналітики та прогнозування економічних процесів, що дозволяє більш ефективно планувати державний бюджет та оптимізувати податкові надходження.

В умовах глобалізації та інтеграції України у світову економіку цифровізація податкової системи стає не просто інструментом модернізації, а стратегічним фактором підвищення економічної стійкості держави. Вона сприяє розвитку інновацій, підвищує ефективність державного управління та зміцнює міжнародний імідж України як держави з прозорою та сучасною фінансовою системою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Крисоватий А., Лисенко О. Цифровізація податкової системи України: ризики та можливості. *Фінанси України*. 2022. № 5. С. 45–58.
2. Податкова система України: сучасні виклики та перспективи розвитку : монографія / за ред. І. Луніної. Київ : НАН України, 2021. 312 с.
3. Poltorak A., Khrystenko O., Sukhorukova A., Moroz T., Sharin O. Development of an integrated Approach to assessing the impact of innovative development on the level of financial security of households. *Eastern-European of Enterprise Technologies*, 2022, 1 (13-115). P. 103-112.
4. Poltorak Anastasiia, Tyshenko Svitlana, Volosyuk Yuriy, Khrystenko Olha, Sukhorukova Anna, Balitska Anna. Management of the financial and economic security system of the state in conditions of global instability. *Scientific views on the structural construction of regions: monograph*. Opole, 2022. С. 12-20.